

Zsolt Péter

A kordonbontás ítélete

Mire szocializálják Magyarországon a politikusokat és a nyilvánosságot?

Az MPK először a kordonbontás [nyilvánosságát kutatta](#) *politikai kultivációs* módszerrel, később beszámolt a [bíróági történésekről](#), ahol már nagy valószínűséggel lehetett előjelezni, milyen ítélet fog születni várhatóan. Ezúttal a jogerős ítélet szocializációs hatását nézzük meg, azonban előbb vegyük sorra korábbi tapasztalatainkat.

Az MPK kultivációs kutatásának eredménye az volt, hogy a FIDESZ még törzsszavazói körében sem tudta úgy elfogadtatni akcióját. Magát a fogalmat sem értették az emberek. Mi érettségizett fiatalokat kérdeztünk, akik az eseményt politikai szimpátiától függetlenül úgy ítélték meg, mint politikai játszmat és fölösleges rendzavarást.

Ezzel szemben viszont olyan vita bontakozott ki az elitek között, melynek során az akciót a jobboldal inkább polgári engedetlenségként, s így a demokrácia hőstetteként, a baloldal viszont a jogállamiság megzavarásaként minősítette. Az érvek között találhattuk jobboldalt, hogy a hatalom törvénytelen állapotot tartott fenn a kordonnal, hogy a hatóságok (rendőrség) packázott a FIDESZ bejelentéseivel, és hogy az akció után az érintett képviselők lemondtak mentelmi jogukról, s ezzel a polgári engedetlenség legfontosabb kritériumának tettek eleget. Az akció kritikusainak legerősebb érve viszont az volt, hogy a polgári engedetlenség feltétele, alulról történő szerveződése, természetesen a többi szempontot is igyekeztek cáfolni, azaz, hogy a kordon fontos és jogszerű volt a parlament védelmében, hiszen láttuk hová vezetett a védelem hiánya: a Kossuth tér lepusztításához.

Az alábbiakban a bíróági ítéletet a korábban vázolt diskurzus szempontjaiból is megvizsgáljuk, és ebből a szempontból végzünk rajta tartalomelemzést. Ezután bemutatjuk a lehetséges bíróági ítéletek variációit, és szocializációs hatásait, mert csak ebből derül ki plasztikusan, hogy a bekövetkezett ítélet miben is más hatású a lehetségesekhez képest.

A 2008. április 26-án megszületett bírósági végzés tartalomelemzése

Mindössze két szempontból „fésültük át” a bírósági ítélet szövegét, hogy válaszolni tudjunk az alábbi kérdésre: az elit vitája, illetve a társadalom ítélete megjelenik-e egyáltalán a jogi érvelésben (és ha igen, miként). Azt találtuk, hogy az elitnek polgári engedetlenségről hangoztatott érvei pro és kontra voltaképp nem találhatók a bírósági végzésben. Kutatásunk másik szempontból arra irányult, hogy megtudjuk, a rendőrség törvénysértő fellépése miképp kerül említésre az ítéletben. Itt azt találtuk, hogy korábbi bírósági eljárások befejezésére történik hivatkozás.

Polgári engedetlenségre vonatkozó említés: nincs említés, csak arra, hogy 2007. február 2-án 10.10-11.20-ig a rendőrség megítélése szerint garázdaság szabálysértését követték el a kordonbontó politikusok.

A hatóságok kordonfenntartásának jogszerűtlenségére vonatkozó kitétel: arra találunk említést, hogy a kordonbontókkal szembeni szabálysértési eljárást a bíróság mindaddig felfüggesztette, amíg a hatósággal szembeni peres eljárások folytak. 2008. februárjában azonban a hatóságokat felmentették. Az indoklás szerint nem is vizsgálhatja a bíróság a kordon felállításának jogszerűségét, mert ahhoz 1. törvénymódosítás kéne, hogy a kordonfenntartás ideje korlátozva legyen, 2. ha a bejelentések hatására bármilyen rendőrségi belső utasítást a bíróság ellenőrizhetne „a rendőrség működését oly mértékben érintené, mely gátolná kötelezettségének teljesítésében.”

A tartalomelemzéses-áttekintés azt mutatja, hogy a bíróság teljes mértékben kikerülte a polgári engedetlenség problematikáját. A polgári engedetlen nem vonja kétségbe, hogy a fennálló jogrendszerrel szemben akciózik, és tisztában is van azzal, hogy a jogszabályok fontosak, s a demokratikus döntéshozatalnak is aláveti magát. Épp a büntetés vállalásával hívja fel a figyelmet arra, hogy változtatni kell a jogszabályokon. Ahogy a bíróság is említi, hogy a jogszabályok változtatása nélkül, a rendőrség kordonfenntartását nem minősítheti.

Ezután megvizsgáltuk az ítéletre vonatkozó érvelést. Azt találtuk, hogy a felmentés jogi értelmű, míg az elmarasztalás dorgáló. Az elmarasztalás lényege az ítéletben az, hogy jogos felháborodást kelt emberekben, hogy épp a törvényalkotók csinálnak ilyesmit, a felmentés indoka viszont az, hogy itt nem garázdaság történt, hanem egy erkölcsi tartalmú üzenet. A kordon épségére vigyáztak, rongálás nem történt, összetűzés a rendőrökkel szintén nem. (Tegyük azonban hozzá, hogy a rendőri beavatkozás elmaradása miatt maradt csak szóbeli szintű az eset – két hangos felszólítás tett a rendőrség -, ha azonban odamentek volna intézkedni akkor a bíróság már elítélte volna a képviselőket)?

Szocializációs hatás

Négy lehetséges kimenetel valósulhatott meg az ügyben attól függően, hogy a kordonbontó képviselőket felmentik vagy elítélik, illetve, hogy a kordont fenntartó hatóságot elmarasztalják, vagy megerősítik. Érdeemes ezeket a logikai lehetőségeket táblázatosan is feltüntetni. A kordonbontók tehát azok az ellenzéki politikusok voltak, akik a Parlamentből kijöttek, és a vasrácsokat szétszerelték, a kordonfenntartók a rendőrség, akik mögött pedig a kormány politikai támogatása volt tapintható.

		Kordonfenntartók	
		Megerősítése	elmarasztalása
Kordonbontók	Jogi felmentése	A bekövetkezett bírósági ítélet	Az akciózók maximális győzelme
	Jogi elmarasztalása	A kormányoldal maximális győzelme	A polgári engedetlenség célja

Ami a bírósági ítélet alapján lezárta az ügyet, az a táblázat bal felső sarkában található variáció. Az ellenzéki képviselők jogi értelmű felmentése – és hogy szóbelileg elmarasztalták őket, az most mindegy -, valamint a rendőrség megerősítése történt – és hogy ők még szóbeli figyelmeztetést sem kaptak, az most lényeges. Bizonyos értelemben ez a polgári

engedetlenség szándékának kudarca, hiszen ha az akcióban résztvevők még annyira sem voltak ütőképesek, hogy egy olyan büntetést kiérdemljenek, melyre bármelyik kezdő zöld aktivista képes, az egy szegénységi bizonyítvány.

Az áldozati szerepből való figyelemfelhívás, a társadalom rokonszenvének megnyerése az ügy érdekében a polgári engedetlenség lélektanában döntő. A kordonbontók tehát még ennyit sem tudnak felmutatni, tegyük hozzá ez nem rajtuk múlt. Másfelől azzal, hogy ellenük nem született ítélet megerősödik a társadalom azon vélekedése, hogy a politikus többet tehet, másképp ítéltek meg, ami a társadalom és a politika közti szakadékot tovább növeli. A felmentő ítélet ilyen társadalompolitikai hatása tehát igen csak negatív, noha az sem valószínűsíthető, hogy a politikusok a közeljövőben mernének élni ilyen akciókkal, hiszen politikai értelemben kudarcot vallottak vele.

Ha az akciózók felmentést kapnak, és a hatóságok szóbeli elmarasztalást (a táblázatban a jobb felső sarok), az egyfelől szintén azt eredményezi, hogy a polgári engedetlenséget ironikusan szemlélő igazolva látja iróniáját. Egy ilyen ítélet azt sugallja, hogy a parlamenti képviselő polgári engedetlenségi akciózása abszurd, de ugyanakkor a kordonbontó akciót ellenszenvvel szemlélőnek is el kell fogadnia, hogy a kormány illetve a hatóságok a tér elzárásával visszaéltek a hatalommal, és hogy a FIDESZ képviselői helyes dolgot cselekedtek, amikor erre felhívták a figyelmet.

A kormányoldal maximális győzelme verzióban (bal alsó sarok) a kordonbontó képviselők most felfüggesztett, vagy valódi börtönbüntetésüket töltenék, esetleg komoly vagy szimbolikus pénzbüntetést kaptak volna, a hatóságok pedig megerősödtek volna. Mindez azt üzenné a társadalom számára, hogy a rend és biztonság fenntartása mindennél fontosabb, és hogy Magyarországon a véleményszabadságot csak azok között a keretek közt gyakorolható, amelyekre a hatóságok engedélyt adnak. Ez egy erős és kiszámítható állam jövőjét üzenete volna.

Ha a polgári engedetlenség cellája valósult volna meg az ítéletben (jobb alsó), akkor azt tanultuk volna meg, hogy politikus és közember egyforma, hogy ha fel kívánjuk hívni a

figyelmet valamire, akkor megváltoztathatjuk a hatalom működését, de az ilyen sikereket nem adják ingyen. A jogbiztonság előtt fejet kell hajtunk akkor is, ha vélt igazságunk győzedelmeskedik.

Amit a bekövetkezett ítéletből megtanulhatunk az viszont nem sugall a fentiekhez hasonlítható értékeket. Azon következtetést vonhatja le belőle a magyar állampolgár, hogy a politikus más ember, mint mi vagyunk, és hogy a hatóságoknak mindig igazuk van. Tekintélyelvű szocializációs hatású mindez, s a méltányosság rosszul felfogott értelmezését erősíti.